

Taariikhda Qarsoon ee Aayadda Afartan — Lambarka Saddexaad

Sharciga Axadda iyo Socdaalka Nebiyadeed: Laga soo bilaabo Patriot Act ilaa Intixaanka Ugu Dambeeya

Jeff Pippenger
2024-09-22

“Marka amar sharci lagu dhaqan-gelinayo hay’adda baabtiisnimada iyadoo lagu xadgudbayo sharciga Ilaah, qarankeenna wuxuu si buuxda iskaga goyn doonaa xaqnimada. Marka Protestantism-ku ay gacanteeda ka guddiso kala-go’ a si ay u qabsato gacanta awoodda Roomaanka, marka ay ka dul fidiso bohollada si ay gacmaha ula qabsato ruuxigaanta, marka, iyadoo hoos imanaysa saameynta isbahaysigan saddex-geesoodka ah, dalkeenna uu diido mabda’ kasta oo Dastuurkiisa ah sida dowlad Protestant ah oo jamhuuri ah, oo uu diyaariyo waddo lagu faafinayo beenaha iyo khiyaamooyinka baabtiisnimada, markaas ayaynu ogaan karnaa in la gaadhay wakhtigii shuqullada yaabka leh ee Shayddaanku, iyo in dhammaadku dhow yahay.”

“Sida soo dhowaanshaha ciidammadii Roomaanku calaamad ugu ahaa xertii burburka soo fool leh ee Yerusaaalem, sidaas oo kale riddadani ha inoo noqoto calaamad muujinaysa in xadka dulqaadka Ilaah la gaadhay, in qiyaastii xumaanta qarankeenna ay buuxsantay, iyo in malaa’igta naxariistu ku dhow dahay inay duusho, iyadoo aan mar dambe soo noqon doonin. Markaas dadka Ilaah waxaa lagu dhex tuuri doonaa muuqaaladaas silic iyo cidhiidhi ah oo nebiyadu ku tilmaameen wakhtiga dhibaataadii Yacquub. Qaylada kuwa aaminka ah ee la silciyey waxay kor ugu kacdaa samada. Oo sida dhiiggii Haabiil uga qayliyey dhulka, sidaas oo kale waxaa jira codad Ilaah uga qaylinaya qabuuraha shuhadada, xabaalaha badda, godadka buuraha, iyo xabaalaha hoostooda ee kaniisadaha: ‘Ilaa goormaad, Rabbiiyow, quduuska ah oo runta ah, u garsoori weyday oo aadan uga aarsan dhiiggayaga kuwa dhulka deggan?’”

“Rabbigu wuxuu wadaa shuqulkiisa. Samooyinka oo dhammu way kacsan yihiin. Xaakinka dunida oo dhan ayaa dhowaan kici doona oo xaqiijin doona amar-maamuuskiisa la quudhsaday. Calaamadda samatabbixinta ayaa lagu saari doonaa ragga xajiya amarrada Ilaah, kuwa sharcigiisa xurmeeya, oo diida calaamadda bahalka ama ta sanamkiisa.

“Ilaah wuxuu muujiyey waxa dhici doona maalmaha ugu dambeeya, si dadkiisu ugu diyaar garoobaan inay ka istaagaan duufaanta mucaaradka iyo cadhada. Kuwii looga digay dhacdooyinka hortooda yaal ma aha inay ku fadhiyaan filasho deggan oo ku saabsan duufaanta imanaysa, iyadoo isku qalbiqaboojinaya in Rabbigu kuwa daacadda u ah gabaad u noqon doono maalinta dhibaataada. Waa inaan ahaanna sida niman Rabbigood sugaya, aan ku jirin filasho madhan, laakiinse ku hawlan shaqo daacad ah, iyadoo leh iimaan aan liicayn. Hadda ma aha wakhti loo oggolaado maskaxdeenu inay ku mashquusho waxyaalo muhiimad yar leh. Inta dadku hurdaan, Shayddaanku si firfircoon ayuu wax u habaynayaa si aan dadka Rabbigu u helin naxariis ama caddaalad. Dhaqdhaqaaqa Axadda hadda wuxuu ku socdaa gudcur.

Hoggaamiyayaashu waxay qarintaa arrinta runta ah, oo kuwo badan oo ku biira dhaqdhaqaaqa laftoodu ma arkaan halka qulqulka qarsoon u janjeedho. Sheegashooyinkiisu waa deggan yihiin oo muuqaal ahaan Masiixi ah, laakiin marka uu hadlo wuxuu muujin doonaa ruuxa masduulaagga. Waa waajibkeenna inaan samayno wax kasta oo awooddeenna ku jira si aan uga leexinno khatarta la soo hanjabtay. Waa inaan ku dadaalnaa inaan ka dhigno eexda mid hubka laga dhigo innagoo dadka hortooda iska taagayna iftiin sax ah. Waa inaan hortooda keennaa su'aasha dhabta ah ee taagan, annagoo sidaas ku hor dhigayna mudaharaadka ugu waxtarka badan ee ka dhan ah tallaabooyinka lagu xaddidayo xorriyadda damiirka. Waa inaan baadhaa Qorniinka oo awoodnaa inaan bixino sababta rumaysadkeenna. Nebigu wuxuu leeyahay: 'Kuwa sharka leh shar bay samayn doonaan, oo kuwa sharka lehna midkoodna ma garan doono; laakiin kuwa xigmadda leh way garan doonaan.'" Testimonies, volume 5, 451, 452.

Marka "dhaqdhaqaaqa Axadda" "hadlo, wuxuu muujin doonaa ruuxa masduulaagga." Afarta cutub waxay tilmaamayaan in sharciga Axadda gudaheeda Maraykanku "si buuxda isaga goyn doono xaqnimada." Sharciga Axadda gudaheeda "wakhtigii ayaa yimid oo uu Shaydaanku si yaab leh ugu hawl galo." Sharciga Axadda gudaheeda midowga saddex-geesoodka ahi waa la dhammaystiraa. Sharciga Axadda gudaheeda Maraykanku "wuxuu diidayaa mabda' kasta oo Dastuurkiisa ah sida dawlad Protestant ah oo jamhuuri ah", sidoo kalena waxay "sameeyaan diyaarinta fidinta beenaha iyo khiyaamooyinka baabawiyeed." Sharcigaas Axadda ahi waa "calaamad inoo ah in xadka dulqaadka Ilaah la gaadhay, in qiyaastii xumaanta qarankeenna ay buuxsantay, iyo in malaa'igta naxariistu ay qarka u saaran tahay inay duusho, iyadoo aan mar dambe soo noqon doonin." Calaamadaas waxaa astaan ahaan u sii muujiyey digniintii Ciise bixiyey ee tilmaamaysay karaahiyada baabba'a ee uu ka hadlay Daanyeel nebigii. Halkaas ayaa baryadii ay shahiiddadii shaabaddii shanaad ku tukadeen, ee leh, "Sayidow, quduuska ah oo runta ahow, ilaa goormaad xukumi weydaa oo aargudan weydaa dhiiggayaga kuwii dhulka degganaa?" lagu dhammaystiraa. Sidoo kale waa isla astaantaas jidka ku taal meesha ay bikradaha nacasyada ah iyo kuwa caqliga leh ku muujiyaan dabeecadahooda.

Marka sharciga Axadda la meel mariyo, Maraykanku "wuxuu diidayaa mabda' kasta oo Dastuurkiisa ka mid ah." Muddada wakhtiga ah ee hawshan lagu fuliyey waxay ku bilaabatay Xeerka Patriot Act sannadkii 2001. Laga bilaabo 2001 ilaa sharciga Axadda waxay ka dhigan tahay hawl tartiib-tartiib ah oo lagu diidayo Dastuurka. Hawshaas sii socota waxay u dhigantaa xariiqda wax sii sheegidda ee lagu dhammeeyo samaysanka sanamka bahalka. Xariiqda sanamka bahalka waxay u ekaan kartaa wax yar oo ka sii murugsan, hase ahaatee murugsanaantaasi way mudan tahay in la fahmo. Waxa ka dhigaya xariiqda sanamka bahalka mid murugsan waa in ay matasho laba xariiq.

Waayo, bahalka dhulka labada xariiq waa geesaha Jamhuuriyadnimo iyo Protestantnimo. Labadaas gees waxay isu yimaadaan oo ku midoobaan xiriir kaniisad iyo dawlad ah, sidaasna waxay ku dhammaystiraan samaysanka sanamka bahalka. Sidaa darteed, xariiqda samaysanka sanamka bahalku waxay leedahay laba xariiq oo ku jira hal xariiq, maxaa yeelay geesaha Jamhuuriga iyo Protestantka ahi waxay si barbar socda ugu socdaan taariikhda oo dhan; hase ahaatee, xariiqyahooda gaarka ahi mid walba wuxuu leeyahay markhaatifurnaan nebiyadeed oo u gaar ah

oo uu qaado. Hal xariiq oo nebiyadeed, oo leh laba mawduuc oo is barbar socda, ayaa ka sii adag in la fahmo marka loo eego in si fudud loo calaamadeeyo tilmaamaha dhacdooyinka siyaasadeed ee matala hadalka lala xiriiriyo Dastuurka.

Labada xariiq ee geesaha Jamhuuriga iyo Protestanka waxaa sii adkaynaya xaqiiqda nebiyadeed ee ah in geeska Jamhuuriga gudihiisa ku jirto taariikhda halganka u dhexeeya Dimuqraadiyiintii taageersanaa addoonsiga iyo Jamhuuriyiintii ka soo horjeeday addoonsiga; waxaana intaa dheer in geeska Protestanka gudihiisa uu ka jiro hab imtixaan joogto ah oo daba socda bikradaha xigmadda leh iyo kuwa nacasyada ah ee ku dhex jira taariikhda geeska Protestanka. Hase ahaatee, aad bay muhiim u tahay in si adag loogu sugnaado xaqiiqooyinkan.

Gudaha xariiqda ay matalaan labada gees ee bahalka dhulka waxa ku jirta tusaale isbarbar socda oo ah in la sameeyo dabecadda Masiixa ama dabecadda Shayddaanka, taas oo u dhiganta in la sameeyo ekaanta Masiixa ama ekaanta bahalka; waayo, macnaha halkan ku jira “bahalka” wuxuu matalaa noole la abuuray oo ka soo horjeeda Abuuraha. Samaysanka sifooyinkan waxaa lagu dhammaystiraa gudaha dadka oo dhan dhexdooda, maxaa yeelay marka wakhtiga imtixaanku xidhmo waxaa jiri doona laba qolo oo keliya. Samaysankuna sidoo kale dibadda ayuu kaga dhammaystirmaa isbahaysiga u dhexeeya awoodda baabanimada iyo Qaramada Midoobay.

Sidaas daraaddeed, wakhtiga imtixaanka ee samaysanka ekaanta bahalka wuxuu bilaabmay 2001, wuxuuna ku dhammaanayaa sharciga Axadda ee Maraykanka. Inta muddadaas ah taariikhda nebiyadeed ee labada gees ee bahalka dhulka waxay muujinaysaa muran gudaha iyo dibadda ah oo ka dhex jira geesahooda kala duwan, ha noqoto mid diimeed ama siyaasadeed, iyo weliba halgan u dhexeeya labada gees laftooda.

Sharciga Axadda ee Maraykanka wuxuu u taagan yahay digniinta lagu cararo oo Ciise ku tilmaamay “karaahiyada baabba’a.” Sharciga Axadda ee Maraykanka waa gunaanadka muddadii bilaabatay sannadkii 2001. Xeerka Patriot Act wuxuu ahaa “karaahiyada baabba’a ee nebi Daaniyaal ka sheegay,” oo Ciise u aqoonsaday calaamad lagu cararo halaag soo socda.

Patriot Act-ku waxa ku jira iftiinkii nebiyadeed ee 1888, iyo Blair Bill. Sidaas daraaddeed Patriot Act-ku sidoo kale si nebiyadeed ayuu ugu dhex wataa tusaalaynta sharciga Axadda, sidaas awgeed muddada ka bilaabmaysa 2001 waxay ku bilaabmaysaa sharci Axad ah sida uu u tusaaleeyey 1888—Blair Bill, 2001—Patriot Act, waxayna ku dhammaanaysaa sharciga Axadda.

Digniintii ku saabsanaa in magaalooyinka laga cararo sannadkii 2001 waxa uu tusaale u yahay digniinta ah in laga baxsado Baabuloon marka sharciga Axadda la dhaqan geliyo. Xukunka lagu soo dejin doono Maraykanka marka sharciga Axadda la dhaqan geliyo waxa uu tusaale u yahay xukunka lagu soo dejin doono dunida oo dhan marka Miikaa’iil istaago oo waqtiga tijaabada aadanuhu xidhmo. Saxiixa Masiixa ee ah Alfa iyo Oomeega ayaa marar badan lagu muujiyey runnada uu Blair Bill-ku matalo sannadkii 1888, iyo wax kasta oo 1888 matalayso, kuwaas oo ku soo noqnoqonaya 2001.

2001, oo lagu sii tusay 1888, ma matasho oo keliya calaamadda lagu cararo sida ay u matasho karaahiyada baabba’a, balse waxa kale oo ay lagu matalay 66 AD iyo hareerayntii Cestius.

Hareerayntii Titus ee 70 AD waxay matalaysaa sharciga Axadda ee Maraykanka. Sharciga Axadda ee Maraykanka waxa matala sannadka 321 iyo sharcigii ugu horreeyey ee Axadda ee Constantine, halka 538 uu matalayo goorta quruunta ugu dambaysa ee dunidu ay u hoos gasho calaamadda bahalka.

2001 waa 1888, Cestius iyo sannadkii 66 AD. Sharciga Axadda waa Titus iyo sannadihii 70 iyo 321. 2001 sidoo kale waa baabtiiskii Ciise, iyo soo-degiddiisii Muujintii cutubka tobaad 11-ka Agoosto, 1840. Astaamahan oo dhammu waxay ka qayb qaataan xariiqda Dastuurka.

Taariikhda nebinnimada ee Maraykanku waxay barbar socotaa taariikhda Adventism-ka. Sannadkii 1798 baadarinimadu waxay heshay dhaawaceedii dilaaga ahaa, 1798-na wuxuu ahaa wakhtigii dhammaadka, markii qaybta waxsii sheegyada Daanyeel ee la xiriirtay taariikhda malaa'igta koowaad iyo tan labaad ee Muujintii afar iyo tobaad la furfuray. Halkaas, sannadkii 1798, waxaa lagu calaamadeeyey bilowgii nebinnimo ee Adventism-ka, sannadkii 1798-na bahalkii dhulka ee geesaha u ekaa wan ayaa noqday boqortooyadii lixaad ee waxsii sheegyada Kitaabka Quduuska ah.

1798 waxaa ka horreeyey saddex astaamood oo nebiyadeed oo la xidhiidha xariiqda bahalka dhulka, sidaas darteedna la xidhiidha hadalka Maraykanka iyo Dastuurka Maraykanka. Saddexdaas astaamood waxay ahaayeen Baaqa Madax-bannaanida, oo lagu dhawaaqay 1776, dabadeed Dastuurkii 1789, ka dibna Xeerarkii Ajnabiga iyo Kacdoon-ka-hadalka ee 1798.

Saddexdaas calaamadood ee jidku waxay khuseeyaan xariiqda nebiyannimada ee Dastuurka, waxayna calaamadeeyaan bilowga boqortooyada lixaad ee waxsii sheegidda Kitaabka Quduuska ah. Sharciga Axadda waa dhammaadka talintii boqortooyada lixaad ee waxsii sheegidda Kitaabka Quduuska ah, sidaas darteedna waxaa khasab ka dhigaya baahi nebiyannimo in ay jiraan saddex calaamadood oo jid ah oo ka horreeya dhammaadka, sida ay u astaysan yihiin saddexdii calaamadood ee jidka ee ka horreeyey bilowga.

Sannadkii 2001, markii munaaraduhu dhaceen, Sharciga Patriot Act waxa tusaale ahaan u taagan Blair Bill ee 1888, oo ay weheliso fallaagada muuqata ee hoggaanka Adventism-ka ka muujiyeen Shirkii Guud ee Minneapolis. Fallaagadaas oo malaa'ig u sheegtay Sister White in ay tusaale u tahay fallaagadii Qorax, Daataan iyo Abiiraam kaga hor yimaaddeen Muuse, waxa kale oo ay tusaale u tahay baabtiiskii Masiixa ee 27 AD, xannibaaddii Islaamka ee Agoosto 11, 1840, iyo Baaqa Madax-bannaanida ee 1776, iyo weliba "karaahiyada baabba'a, oo nebi Daanyeel ka hadlay" inay calaamad u tahay in laga cararo cadhada imanaysa, sida uu u matalay Cestius iyo 66 AD.

Haddii aad weli xusuusan karto in xariiqda waxsii sheegidda ee aynu hadda ka fiirsanaynaa ay tahay xariiqda Dastuurka Maraykanka, dhammaan xariiqyadii waxsii sheegidda ee kor lagu soo sheegay waxay ka qayb qaataan oo adkeeyaan mawduuca waxsii sheegidda ee uu matalo xariiqda Dastuurku. Hase yeeshee, xariiqda u muuqata tan ugu xidhiidhka badan waa xariiqda samaysanka sawirka bahalka. Sawirka bahalku waa sawirka bahalka papal-ka, kaas oo loo metelo bahal ay haweeney ka taliso, taas oo ah isku darka kaniisadda iyo dawladda iyadoo kaniisaddu maamusho xidhiidhkaas. Si Maraykanku ugu sameeyo bahalka sawir, Protestantism-ka riddada galay waa inuu dawladda u xukumdo si ay dawladdu u gaadho heer ay ku meelmariso oo ku dhaqan geliso

xeerar diineed, ugu dambayntiina sharciga Axadda.

Marka habka samaysanka suuradda bahalka la dhammaystiro, Dastuurka, oo lagu qoray mabda' ugu sarreeya oo Thomas Jefferson ku qorey "kala-soocidda kaniisadda iyo dawladda," waa in la afgembiyaa. Marka geeska Protestanka ahi helo awood uu ku hago geeska Jamhuuriga si uu u dhaqan-geliyo amarro diimeed, wadnaha qudhiisa ee Dastuurka waa la jeexjeexaa; sidaas darteedna waxaa muuqata xidhiidhka nebiyadeed ee u dhexeeya khadka Dastuurka iyo khadka suuradda bahalka.

Muddadii sawirka bahalka la sameynayo waxay bilaabatay 2001, iyadoo la adeegsanayo Xeerka Patriot Act, waxayna ku dhammaanaysaa sharciga Axadda, marka calaamadda bahalka la dhaqan-geliyo. Inta muddadaas lagu jiro ayaa roobka dambe la rusheeyaa, waayo roobka dambe wuxuu bilaabaa inuu da' o marka malaa'igta xoogga badan ee Muujintii siddeed iyo tobnaad soo degto oo dhulka ku iftiimiso ammaantiisa; taas oo, sida ay sheegtay Sister White, dhici lahayd marka dhismayaasha waaweyn ee Magaalada New York lagu soo rido taabashada Rabbiga.

"Roobka dambe waa inay ku soo degtaa dadka Ilaah. Malaa'ig xoog leh ayaa samada ka soo degaysa, dhulka oo dhammuna wuxuu ku iftiimayaa ammaantiisa." Review and Herald, April 21, 1891.

Waqtiga saydhaynta roobka dambe waxay ka dhigan tahay muddo wakhti ah oo sarreenka iyo haramaha jiilka ugu dambeeya ee Adventism-ka lagu kala shaandhaynayo laguna sifaynayo. Kala shaandhayntaas iyo sifayntaasu waxay ku dhammaadaan sharciga Axadda, oo bikradaha xigmadda leh ee saliidda haysta marka dhibaatada sharciga Axaddu timaaddo waa la shaabadeeyaa, dabadeedna Ruuxa Quduuska ah ayaa lagu shubaa si aan qiyaas lahayn ilaa Miikaa'iil istaago oo wakhtiga imtixaanka bani-aadmigu xidhmo.

Inta lagu guda jiro samaysanka sawirka bahalka ee Maraykanka, roobkii dambe ayaa si dhibco-dhibco ah u da'aya; oo inta lagu guda jiro samaysanka sawirka bahalka ee dunida, roobkii dambe waxaa loo shubi doonaa qiyaas la'aan.

Sannadkii 2001 waxa bilaabatay imtixaankii kaniisadda La'odikiya ee Seventh-day Adventist, sida ay hore ugu astaysnaayeen Protestanka 11ka Agoosto, 1840, iyo reer binu Israa'iil hore markii Masiixu la baabtiisay.

"Wakhtiga imtixaanku hadda ayuu dusheenna saaran yahay; waayo qayladii weynayd ee malaa'igta saddexaad waxay durba ka bilaabatay muujinta xaqnimada Masiixa, Bixiyaha dembi-dhaafa. Tanu waa bilowgii iftiinka malaa'igta oo ammaanteedu ay dhulka oo dhan ka buuxin doonto." Selected Messages, book 1, 362.

Habka tijaabada ugu dambaysa ee dadka axdiga hore ku jiray wuxuu bilaabmaa marka iftiinka malaa'igta Muujintii siddeed iyo tobnaad uu bilaabo inuu soo bandhigo farriintiisa. Farriintiisa waxaa kaloo lagu matalay saddexda aayadood ee ugu horreeya cutubka siddeed iyo tobnaad ee Muujintii, saddexdaas aayadoodna, sida ay qabto Sister White, waxay rumoobeen markii dhismayaashii waaweynaa ee Magaalada New York ay soo dhaceen.

Markaas ayaa habkii imtixaanku bilaabmay, sida uu Yooxanaa ugu matalay cutubka tobnaad ee Muujintii. Imtixaanku wuxuu ahaa inaad qaadato kitaabkii yarraa ee ku jiray gacanta malaa'igta, dabadeedna aad cunto. Intii lagu jiray muddadan imtixaanka, iyadoo roobka dambe la rusheynayo, wuxuu ku soo dhacayaa oo keliya kuwa doorta inay qaataan kitaabka yar oo ay cunaan.

“Qaar badan ilaa xad weyn way ku guuldarraysteen inay helaan roobkii hore. Ma ay helin dhammaan faa'iidooyinkii Ilaah sidaas ugu diyaariyey iyaga. Waxay filayaan in yaraantaas lagu buuxin doono roobka dambe. Marka deeqda ugu hodansan ee nimcada la bixiyo, waxay damacsan yihiin inay qalbiyadooda u furaan si ay u helaan. Waxay samaynayaan qalad aad u daran. Shaqada uu Ilaah ka bilaabay qalbiga aadanaha markuu siinayo iftiinkiisa iyo aqoontiisa waa inay si joogto ah u sii socotaa. Qof kastaa waa inuu garto baahidiisa gaarka ah. Qalbiga waa in laga madhiyaa wasakh kasta oo loo nadiifiyaa degenaanshaha Ruuxa. Waxay ahayd qirashada iyo ka tegidda dembiga, tukasho kulul, iyo isu-go'inta ay naftooda Ilaah ugu go'een, in xertii hore ay isku diyaariyeen daadinta Ruuxa Quduuska ah maalintii Bentekoste. Isla shaqadaas, laakiin heer ka sii weyn, waa in hadda la qabtaa. Markaas wakiilka aadanuhu wuxuu kaliya lahaa inuu weydiisto barakada, oo sugo Rabbiga inuu kaamilo shaqada khusaysa isaga. Waa Ilaah kan shaqada bilaabay, isaguna wuu dhammaystiri doonaa shaqadiisa, isagoo ka dhigaya aadanaha mid kaamil ku ah Ciise Masiix. Laakiin waa inaan la dayacin nimcada uu matalo roobkii hore. Kaliya kuwa ku socda iftiinka ay haystaan ayaa heli doona iftiin ka sii weyn. Haddaan aynaan maalin kasta ku sii horumarin muujinta wanaagyada firfircoon ee Masiixiga, garan mayno muuqashooyinka Ruuxa Quduuska ah ee roobka dambe. Waxaa laga yaabaa inuu ku da'ayo qalbiyo innagu hareeraysan oo dhan, laakiin ma kala garan doonno mana heli doonno.” Testimonies to Ministers, 506, 507.

Kuwii cunay farriintii 2001 waxay helayeen farriin ku habboon muddadaas, hase yeeshee waa in la tijaabiyaa si loo muujiyo inay run ahaan farriinta u dhexgeliyeen waayo-aragnimo loo diyaariyey shaabadda Ilaah. Sidaas daraaddeed muddadaas roobka dambe waxaa loo metelaa rusheyn, waayo sarreenka iyo haramaha weli way wada jiraan. Sidaa darteed, Sister White waxay tidhaahdaa, “Waxaa laga yaabaa inuu ku da'ayo qalbiyo nagu wareegsan oo dhan, laakiin innagu ma garan doonno mana aqbali doonno.” Marka kuwa xigmadda leh laga sooco kuwa nacasyada ah, roobka dambe markaas ayaa lagu shubaa qiyaas la'aan, sidii ay ahayd maalintii Bentekoste, taas oo astaan u ah sharciga Axadda.

“Haddana masaalladan waxay ina barayaan in aanay jirin fursad tijaabo oo ka dambaysa xukunka. Markii shaqada injiilka la dhammaystiro, isla markiiba waxaa xigta kala-soocidda kuwa wanaagsan iyo kuwa sharka leh, masiirka koox kastana weligiisba wuu go'an yahay.” Christ's Object Lessons, 123.

Muddada saydhashada roobka dambe, oo ay ku xigto muddada roobka dambe lagu shubo qiyaas la'aan, waxa kale oo lagu muujiyey inay yihiin laba waqti oo xukunku ku dhammaado dusha dadkii Ilaah. Muddadii ugu horraysay ee xukunka dusha dadkii Ilaah waxay ka bilaabatay guriga Ilaah 11kii Sebtembar, 2001, waxaana markaas xukunku ku dhammaadaa adhiga kale ee Ilaah xukunka sharciga Axadda, kuwaas oo ka jawaabaya ama diidaya qaylada weyn ee malaa'igta saddexaad oo ka bilaabata sharciga Axadda ee Maraykanka, kuna dhammaata marka Miikaa'iil istaago, oo tijaabada aadanuhuna xidhanto.

Labada xilli ee roobka dambe, kuwaas oo sidoo kale ah labada xilli ee xukunka ka bilaabma guriga Ilaah, dabadeedna u gudba adhiga kale ee Ilaah, waxay sidoo kale yihiin labada xilli ee samaysanka sawirka bahalka.

Gudaha labadaas xilli oo nebinnimo midka ugu horreeya dhexdiisa, marka xukun lagu soo dejiyo kiniisadda Ilaah iyo weliba Maraykanka, ayaa ah isla taariikhdaas oo geeska Jamhuuriga ah iyo geeska Protestant-ka ah labaduba lagu xukumo. Isla halkii Adventism-ka La'odikiya laga matago afka Rabbiga, Maraykanku wuxuu buuxiyaa koobkiisii fursadda tijaabada, waxaana burbur qaran lagu soo dejinayaa ummadda, Shaydaankuna markaas ayuu soo muuqdaa oo bilaabaa shuqulkiisa yaabka leh. Boqolka iyo afartan iyo afarta kun waa la shaabadeeyaa, waxaana kor loogu qaadaa calan ahaan marka sharciga Axadda la soo rogo.

Waxaa naloo sheegay in aan suurtagal ahayn in la bixiyo wax fikrad ah oo ku saabsan “waayo-aragnimada dadka Ilaah ee noolaan doona dhulka marka ammaanta samadu iyo ku-celcelinta silcisyadii hore la isu geeyo.”

“Shaydaanku waa arday dadaal badan oo Kitaabka Quduuska ah. Wuxuu garanayaa in wakhtigiisu gaaban yahay, oo wuxuu meel kasta ka doondoonaa inuu ka hor yimaado hawsha Rabbiga ee dhulkan ka socota. Suurtagal ma aha in wax fikrad ah laga bixiyo waaya-aragnimada dadka Ilaah ee noolaan doona dhulka korkiisa marka ammaanta samadu iyo ku-celcelinta cadaadiskii waagii hore la isu geeyo. Waxay ku socon doonaan iftiinka ka soo baxaya carshiga Ilaah. Iyadoo malaa'igta loo marayo waxaa jiri doona xidhiidh joogto ah oo u dhexeeya samada iyo dhulka. Shaydaankuna, isagoo ay hareereeyeen malaa'ig shar leh, oo isku sheeganaya inuu yahay Ilaah, wuxuu samayn doonaa mucjisooyin cayn kasta ah, si uu u khiyaaneeyo, hadday suurtagal tahay, xataa kuwa la doortay. Dadka Ilaah amnigooda kama heli doonaan samaynta mucjisooyin, waayo Shaydaanku wuxuu iska dhigi doonaa mucjisooyinka la samayn doono. Dadka Ilaah ee la tijaabiyey oo la imtixaamay waxay xoogooda ka heli doonaan calaamada lagu sheegay Baxniintii 31:12–18. Waa inay istaagooda ku saleeyaan erayga nool: ‘Waa qoran tahay.’ Tanu waa aasaaska keliya ee ay si ammaan ah ugu istaagi karaan. Kuwii jebiyey axdigoodii Ilaah la lahaayeen maalintaas waxay ahaan doonaan Ilaah la'aan iyo rajo la'aan.” Testimonies, volume 9, 16.

Ku-celcelinta silcisyadii waagii hore waxay ka bilaabataa sharciga Axadda ee Maraykanka, waayo Shaydaan wuxuu markaas bilaabaa shuqulkiisa yaabka leh, bikradaha xigmadda leh ee hore loo “tijaabiyey oo loo imtixaamay”na markaas waxay “ku socon doonaan nuurka ka soo baxaya carshiga Ilaah.” Taas waxaa lagu dhammaystiri doonaa shaqada malaa'igaha, waayo “malaa'igaha dhexdooda waxaa jiri doona xiriir joogto ah oo u dhexeeya samada iyo dhulka.”

“Kuwa subkan ee taagan Rabbiga dhulka oo dhan agtiisa, waxay hayaan jagadii mar loo siiyey Shaydaan isagoo ahaa keruubkii daboolka. Makhluuqaadka quduuska ah ee ku wareegsan carshigiisa ayuu Rabbigu ku sii wadaa xiriir joogto ah oo uu la leeyahay dadka deggan dhulka. Saliidda dahabka ahi waxay ka dhigan tahay nimcada uu Ilaah laambadaha rumaystayaasha ugu sii shido, si aanay u libiqsan oo u bakhtiyin. Haddaan saliiddan quduuska ah laga soo shubin samada iyada oo loo marayo farriimaha Ruuxa Ilaah, wakiillada sharka ahi waxay si buuxda u xukumi lahaayeen dadka.”

“Ilaah waa la caayaa marka aynaan aqbalin fariimaha uu noo soo diro. Sidaas ayaannu ku diidnaa saliidda dahabka ah ee uu ku shubi lahaa nafahayaga si loogu gudbiyo kuwa mugdiga ku jira. Marka dhawaaqu yimaado, ‘Bal eega, aroosgu waa imanayaa; u baxa inaad ka hortagtaan,’ kuwa aan helin saliidda quduuska ah, oo aan qalbiyadooda ku xannaanayn nimcada Masiixa, waxay ogaan doonaan, sida bikradihii nacasyada ahaa, inayan diyaar u ahayn inay Rabbigooda la kulmaan. Iyagu kuma haystaan naftooda awood ay saliidda ku helaan, noloshooduna way burburtaa. Laakiin haddii Ruuxa Quduuska ah ee Ilaah la baryo, haddii aynu ku qaylinno sida Muuse yeelay, ‘I tus ammaantaada,’ jacaylka Ilaah ayaa qalbiyadeenna ku fidi doona. Tuubooyinka dahabka ah dhexdood, saliidda dahabka ah ayaa nala soo gaadhsiin doonaa. ‘Ma aha xoog, mana aha itaal, laakiinse waa Ruuxayga, ayaa Rabbiga ciidammadu leeyahay.’ Markay helaan fallaadhaha ifaya ee Qorraxda Xaqnimada, carruurta Ilaah waxay u ifayaan sida iftiinno dunida ku jira.” Review and Herald, July 20, 1897.

Kuwa caqliga leh waa kuwa lagu shaabadeeyey Muujintii cutubka toddobaad iyo Yexesqeel cutubka sagaalaad, oo la barbar dhigay nacasyada Rabbiga sharafdarra ku sameeya iyagoo diidaya “fariimaha uu soo diro.” Nacasyadu waa kuwa “jebiyey axdigoodii ay Ilaah la lahaayeen, kuwaas oo maalintaas ahaan doona kuwo aan Ilaah lahayn oo aan rajo lahayn.” Labadaas qayboodba waa la tijaabiyey, waxaana la geeyey meel ay ku muujiyeen dabeecaddooda iyada oo ku salaysan inay aqbaleen ama diideen farriinta saacadda. Farriinta saacadda tan iyo Sebtembar 11, 2001 waxay ahayd farriinta roobka dambe.

Farriinta roobka dambe waxaa lagu gartaa hab-raaca xariiqba xariiq sida lagu muujiyey Ishacyaah cutubka siddeed iyo labaatanaad. Hab-raaca xariiqba xariiq waa habka Ilaah u doortay barashada Kitaabka Quduuska ah, sidaas daraaddeed in hab-raacaas la diido ma aha oo keliya in la diido farriinta lagu metelay adeegsiga xariiqba xariiq, wax yar halkan iyo wax yar halkaas, ee sidoo kale waa in la diido Bixiyaha hab-raacaas.

Sababta xuduudaha waxyoonka ku dheehan ee lagu muujiyey habka imtixaanka ee horseeda shaabadaynta boqol iyo afar iyo afartan kun awgeed, waxaa cad in jidka keliya ee ilmo Ilaah ku dhex mari karo taariikhda ay “ammaanta samadu iyo soo noqoshada silcisyadii hore ay isugu darsameen,” uu yahay inuu ku jiro waayo-aragnimo lagu garan karo iftiinka ka imanaya carshiga Ilaah. Waa in la gartaa; haddii kalena wax tar ma leh, innaguna waannu halligmaynaa.

“Waa inaannan sugin roobka dambe. Wuxuu ku soo degayaa kulli kuwa garan doona oo qaadan doona sayaxa iyo roobabka nimcada ee nagu soo da’ a. Markaan soo ururinno jajabyada iftiinka, markaan qiimayno naxariista la hubo ee Ilaah, kaas oo jecel inaan isaga ku kalsoonaano, markaas ballan kasta waa la oofin doonaa. [Ishacyaah 61:11 quoted.] Dhulka oo dhan waa in laga buuxiyaa ammaanta Ilaah.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 984.

Xilligii bilaabatay markii malaa’igta Muujintii siddeed iyo tobnaad ay ammaantiisa ku buuxisay dhulka oo dhan, taas oo ka bilaabatay Sebtembar 11, 2001, roobka dambe waxa uu keliya ku soo degay “korka” kuwa “aqoonsaday oo ka faa’iidaystay sayaxa iyo roobabka nimcada ee” “inagu soo dhacaya.” “Khaladka weyn” ee ay Sister White hore u tilmaantay, waxa uu ahaa markii bikradihii

nacasyada ahaa ay u maleeyeen inay sugi karaan ilaa roobka dambe lagu shubo iyada oo aan qiyaas lahayn, waayo markaas ayay u malaynayeen inay dib ula qabsan karaan. Sidaas ma aha; keliya kuwa ku koraya fahamkooda Erayga nebiyadeed ee Ilaah ayaa hela iftiin dheeraad ah.

Markaan soo gabagabaynayno maqaalkan, qodobka aan doonayo inaan muujiyo wuxuu la xiriiraa ujeeddada wakhtiga imtixaanka ee aynu hadda ku jirno. Haddii aynu dooneyno inaan “ku soconno iftiinka ka soo baxa carshiga Ilaah” wakhtiga ay dib u soo noqdaan silicdii waayihii hore, waxaa inoo baahan inaan si buuxda u baranno Erayga nebiyadeed ka hor intuusan qalalaasuhu iman.

Cutubka koowaad, Daanyeel iyo saddexdii mudaneba waxay hore u dhammaystireen waxbarashadoodii ka hor intaanay u gelin in Nebukadnesar imtixaano. Afartan maalmood Masiixu wuxuu Erayga nebinnimada u furay garashada xertii ka hor tobanka maalmood ee ay xertu ku dhammaystireen midnimadooda. Dabadeedna waxaa yimid Bentekoste, taas oo astaan u ah sharciga Axadda.

Cutubka saddexaad ee Daanyeel, Shadraak, Meeshaak iyo Cabednego waxay Nebukadnesar u sheegeen inayan u baahnayn waqti dheeraad ah, waayo waxay mar hore go’aan ku gaadheen waxa ay samayn lahaayeen wakhtiga imtixaanka sharciga Axadda. Daacadnimadoodii waa la weyneeyey markii ay Masiixa kula socdeen foornada dabka ah, fariintii ay mar hore ku adkaysteen ka hor imtixaankana waxaa gaadhsiiyey dunidii markaas la yaqaanay oo dhan dhammaan madaxii booqashada ku yimid ee goobjoogga u ahaa mucjisadii foornada ka dhacday.

Waxaan sii wadi doonaa fikradahan maqaalka xiga.